

SURSELE DE INFORMAȚII CU SEMNIFICAȚIE CRIMINALISTICĂ ÎN PROCESUL DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A INFRAȚIUNILOR DE CORUPȚIE

Francisco TALMACI

doctorand, Școala Doctorală în Drept,
Științe Politice și Administrative a Consorțiului Național al instituțiilor de învățământ ASEM și USPEE,
Republica Moldova
e-mail: franciscotalmaci@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9030-9092>

Prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție constituie una din prioritățile actuale ale reformelor politice, sociale și economice în Republica Moldova, necesare consolidării statului de drept. În scopul depistării și cercetării multilaterale a cazurilor de corupție, subdiviziunile specializate anticorupție trebuie să utilizeze surse de informații cât mai diverse și sigure, pentru asigurarea tragerii la răspundere a persoanelor vinovate și restituirii prejudiciului cauzat prin infracțiune. În prezentul articol sunt analizate sursele de informații cu semnificație criminalistică, utilizate în prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție, care constituie un element important în descoperirea, cercetarea faptelor ilicite, identificarea infractorilor, stabilirea circumstanțelor în care s-a produs infracțiunea. De asemenea, în publicație este efectuată analiza surselor de informații, utilizate în activitatea practică a organelor specializate anticorupție din Republica Moldova, acestea fiind clasificate în informații deschise, informații oficiale, informații din registrele naționale și informații operative.

Cuvinte-cheie: *prevenire, combatere, infracțiune, corupție, surse de informații*

SOURCES OF INFORMATION WITH FORENSIC SIGNIFICANCE IN THE PROCESS OF PREVENTION AND COMBATING CORRUPTION OFFENSES

Prevention and combating corruption offenses is one of the actual priorities of the political, social, and economic reforms in the Republic of Moldova, necessary for the consolidation of the rule of law. For tracking and multilateral researching of the corruption cases, specialized anti-corruption subdivisions must utilize diverse and reliable sources of information, to ensure the imposition of criminal liability on the guilty persons and the restoration of the prejudice caused by the infraction. In the present article are analyzed sources of information with forensic significance, used in the prevention and combating of corruption offenses, that is a key element in the discovery and investigation of illegal acts, identification of infractors, the establishment of the circumstances in which the infraction occurred. Likewise, in this publication, it is examined the sources of information used in the practical activity of specialized anti-corruption bodies in the Republic of Moldova, these being classified in the open-source information, official information, information from the national registers and operative information.

Keywords: *prevention, combating, infraction, corruption, sources of information*

SOURCES D'INFORMATION D'IMPORTANCE CRIMINALISTIQUE DANS LE PROCESSUS DE PRÉVENTION ET DE LUTTE CONTRE LES INFRACTIONS DE CORRUPTION

La prévention et la lutte contre les infractions de corruption sont l'une des priorités actuelles des réformes politiques, sociales et économiques en République de Moldova, nécessaires pour renforcer l'état de droit. Afin de découvrir et d'enquêter multilatéralement les affaires de corruption, les subdivisions spécialisées de la lutte contre la corruption devraient utiliser des sources d'informations plus diverses et sûres possibles pour assurer la responsabilité des coupables et pour rembourser les dommages causés par l'infraction. Dans cet article on examine les sources d'information d'importance criminalistique utilisées dans la prévention et la lutte contre les infractions de corruption, qui constituent un élément important dans la découverte, l'enquête des actes illicites, l'identification des délinquants, la détermination des circonstances dans lesquelles le crime s'est produit. La publication effectue également l'analyse des sources d'information utilisées, dans l'activité pratique des organismes spécialisés de lutte contre la corruption en Moldova, qui sont classées dans des informations ouvertes, officielles, provenant de registres nationaux et des informations opérationnelles.

Mots-clés : prévention, combattre, infraction pénale, corruption, sources d'information.

ИСТОЧНИКИ КРИМИНАЛИСТИЧЕСКИ ЗНАЧИМОЙ ИНФОРМАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ И БОРЬБЫ С КОРРУПЦИОННЫМИ ПРЕСТУПЛЕНИЯМИ

Предотвращение коррупционных преступлений и борьба с ними является одной из текущих приоритетов политических, социальных и экономических реформ в Республике Молдова, необходимых для укрепления правопорядка. В целях выявления и многостороннего расследования коррупционных дел, специализированные подразделения по борьбе с коррупцией должны использовать как можно более разнообразные и надежные источники информации, чтобы обеспечить привлечение виновных к ответственности и возмещение причиненного преступлением ущерба. В данной статье анализируются источники криминалистически значимой информации, которые используются для предотвращения коррупционных преступлений и борьбы с ними, что является важным элементом выявления, расследования незаконных действий, идентификации преступников, установления обстоятельств совершения преступления. Также в публикации анализируются источники информации, используемые в практической деятельности специализированных органов по борьбе с коррупцией в Республике Молдова, которые классифицируются на источники открытой информации, официальной информации, информации из национальных реестров и оперативную информацию.

Ключевые слова: предотвращение, борьба с преступностью, коррупция, источники информации.

Introducere. *Informația și sursele de informație* **I**cu semnificație criminalistică sunt specifice obiectului de studiu al criminalisticii, care elaborează și utilizează cunoștințe despre metodele, mijloacele tehnice și procedeele tactice destinate descoperirii, cercetării infracțiunilor, identificării persoanelor implicate în săvârșirea lor și prevenirii faptelor antisociale. Totodată, informațiile cu semnificație criminalistică constituie elemente importante ale procesului de prevenire și investigare a infracțiunilor de corupție, prin urmare, agențiile cu atribuții de analiză și investigare a infracțiunilor au obligația de

dezvoltare a posibilităților de stocare, păstrare, sistematizare și cercetare a informației.

Materiale și metode aplicate. În procesul elaborării acestui articol au fost utilizate metodele: analitică comparativă, fiind analizate informațiile și sursele de informații utilizate în activitatea operațională a Centrului Național Anticorupție, organ specializat în prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție.

Conținut de bază. În literatura de specialitate noțiunea de „*informație cu semnificație criminalistică*” este cercetată pe larg de savanții criminaliști, fiind

formulate la acest subiect mai multe definiții. Astfel, criminalistul rus Polevoi N. descrie prin noțiunea de informație cu semnificație criminalistică, informația care caracterizează fapta infracțiunii și elementele acesteia [1, p.73], iar criminalistul Saltevski M. asociază informația cu semnificație criminalistică cu datele referitoare la urmele infracțiunii, metodele și instrumentele de depistare și descoperire a acestora [2, p.38].

Savantul rus Obraztsov V., consideră prin noțiunea de „*informație cu semnificație criminalistică*”, orice informație utilizată în scopul realizării sarcinilor de bază ale criminalisticii, indiferent de genul, tipul și sursa acesteia [3, p.87], iar profesorul Belkin R., este de părere că la categoria de informații cu semnificație criminalistică sunt atribuite informațiile recepționate din diferite surse și prin diverse mijloace, care pot avea calitatea de mijloace de probă în cadrul urmăririi penale sau pot favoriza obținerea acestora, cât și alte informații relevante, care contribuie la realizarea sarcinilor de depistare și descoperire a infracțiunilor [4, p.237].

Savanții Cernyshov V., Sâsoev E. ș.a. consideră că informația cu semnificație criminalistică constituie date sistematizate despre persoane, cadavre, metode și mijloace de comitere a infracțiunilor, bunuri sustrase, urme și corpuri delictive, cât și despre alte obiecte care au importanță pentru cercetarea infracțiunilor [5, p.80].

Profesorul autohton Golubenco Gh., cercetând informația cu semnificație criminalistică, menționează importanța acesteia în investigarea activităților infracționale. În opinia acestuia, legăturile și interdependența dintre informațiile cu semnificație criminalistică permit a obține un tablou amplu al trăsăturilor criminalistice ale infracțiunii, totodată generalizarea informațiilor despre infracțiune în cadrul studiilor complexe a unui număr reprezentativ de cauze de acest fel, formează caracteristica criminalistică sau mode-

lul informațional al anumitor genuri și categorii de infracțiuni [6, p.87].

Printr-o definiție succintă, consider că *informația cu semnificație criminalistică constituie date și informații despre fapta infracțională și alt gen de informații, care pot fi utilizate în procesul de depistare și descoperire a infracțiunii*. Volumul și calitatea informațiilor despre fapta infracțională și infractor influențează în mod direct rezultatele și eficiența măsurilor speciale de investigație, cât și de urmărire penală, care se întreprind pentru descoperirea infracțiunii.

Cu referire la *sursele de informații cu semnificație criminalistică* în scopul descoperirii infracțiunilor, în lucrările savanților criminaliști, acestea sunt definite ca obiecte materiale, care conțin informații despre circumstanțele comiterii infracțiunii și se pot clasifica în surse reale și ideale. O astfel de clasificare este prezentată de autorii Vasiliev A. și Iablokov N. care consideră că sursele reale de informație, constituie obiectele materiale, în sensul larg al cuvântului, iar sursele ideale, reprezintă persoanele care interacționează cu obiectele materiale, autorii faptei infracționale, reflecțiile și memoriile subiective ale acestora. Sursele care pot fi atribuite unei singure categorii de clasificare mai sunt denumite surse simple de informație, iar cele care reflectă atât sursele reale, cât și cele ideale sunt denumite complexe [7, p.144].

Clasificarea surselor de informații, inclusiv celor utilizate în investigarea infracțiunilor, constituie obiectul analizei și unor publicații române de specialitate, astfel, expertul român Savin M. consideră că după accesibilitate sursele se împart în:

- **surse deschise**, acestea fiind informații disponibile publicului larg, care pot fi rapoarte de cercetare, tehnice, economice, carta albă, documentații ale conferințelor, teze și disertații, minute ale unor întâlniri etc. Principala dificultate în ceea ce privește lucrul cu informații provenite din acest gen de surse este evaluarea, întrucât informațiile disponibile din

surse deschise pot fi adesea tendențioase, incorecte sau care urmăresc senzaționalul.

- **surse închise**, care sunt informații culese pentru un scop anume, cu disponibilitate și acces limitat pentru publicul larg. Informațiile din surse închise sunt adesea întâlnite sub forma bazelor structurate de date. În domeniul analizei informațiilor, aceste baze de date vor include de cele mai multe ori date cu caracter personal, date despre persoane condamnate, date de înregistrare a vehiculelor, permise de port-armă etc.

După nivelul de clasificare, sursele închise de informații pot fi *clasificate și neclasificate*.

Sursele clasificate de informații vor furniza informații cu diverse niveluri de clasificare, colectate calificat, de personal anume desemnat și pregătit, utilizând tehnici de investigație și supraveghere operativă. Utilizarea surselor clasificate de informații poate crește calitatea investigației efectuate, totodată poate reduce semnificativ accesul la rezultatele investigației pentru terțele persoane.

Sursele neclasificate de informații vor furniza informații neclasificate colectate de instituție în activitățile curente, precum urmărirea penală, audiențe, examinarea petițiilor, de eliberare a unor documente (permise de port-armă, cazier judiciar etc.) s.a [8, p.65].

Savantul român Nițu I., prezintă o altă clasificare a surselor de informații, după metodele, mijloacele și sursele de colectare a informației, menținând următoarea clasificare [9, p.37]:

- **HUMINT** (*Human Intelligence*) – utilizarea surselor umane secrete;

- **OSINT** (*Open Source Intelligence*) – culegerea de informații din surse deschise, publice, cu acces nereglementat, oficiale sau oficioase;

- **SIGINT** (*Signals Intelligence*) – culegerea de informații prin interceptarea și analiza comunicațiilor electronice și a altor emisii, care necesită resurse tehnice;

- **IMINT** (*Imagery Intelligence*) – colectarea de informații prin folosirea fotografiei și a imaginilor din satelit și avion, exploatarea senzorilor cu infraroșu, laserelor, aparatelor optice electronice;

- **PHOTINT** (*Photographic Intelligence*) – culegere de informații prin supraveghere foto-video;

- **MASINT** (*Measurement and Signals Intelligence*) – obținerea de informații din analiza datelor provenite de la senzori tehnici specifici (de exemplu, frecvențe radio), în scopul identificării caracteristicilor reflectate sau emise asociate emițătorului sau expeditorului;

- **ACINT** (*Acoustic Intelligence*) – obținerea de informații din culegerea și prelucrarea datelor acustice;

- **COLINT** (*Cooperation Liaison Intelligence*) – obținerea de informații prin activități de legătură și cooperare;

- **COMINT** (*Communication Intelligence*) – culegerea de informații prin interceptarea comunicațiilor și a transmisiilor de date (uneori, abordat ca parte a SIGINT);

- **ELINT** (*Electronic Intelligence*) – obținerea de informații tehnice și de geolocație provenite din radiațiile electromagnetice;

- **RADINT** (*Radar Intelligence*) – obținerea de informații cu ajutorul radarelor.

Totodată, Nițu I. **propune și termenul de ANA-INT**, reprezentând obținerea de informații noi prin efectuarea analizei de intelligence, în condițiile în care produsul final nu seamănă cu părțile sale componente și dobândește noi semnificații.

Experții Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate clasifică sursele de informații destinate analizei și investigării infracțiunilor în surse *deschise, închise și clasificate*, menționând că în procesul selectării acestora, este necesar să fie incluse atât sursele accesibile de informații și sursele care urmează a fi valorificate prin anumite proceduri speciale [10, p.18].

Odată cu dezvoltarea instrumentelor de colectare a informațiilor, constatăm o diversificare a surselor de informații cu semnificație criminalistică care se utilizează în prevenirea și combaterea infracțiunilor. Astfel, la acest subiect, profesorul autohton Golubenco Gh. menționează că schimbările globale ce se amplifică vertiginos în toate sferile de viață ale societății moderne legate, mai cu seamă, de progresul tehnico-științific în domeniul tehnologiilor electronice computerizate și intrării societății în epoca informatizării, dictează noi accente în criminalistica națională, direcțiile actuale de dezvoltare ale criminalisticii vor ține de perfecționarea mijloacelor tehnice, a recomandărilor tactice și metodologice de investigare a noilor componente de infracțiuni din aceste domenii. Se cer accente deosebite în elaborarea problematicii cercetării documentelor și urmelor electronice (virtuale), obținerea informației cu semnificație criminalistică din rețeaua globală Internet, sistemele de tele-video-înregistrare, alte surse electronice de informație [11, p.97].

Savantul rus Fedulov V., consideră că aspectul de dezvoltare a surselor informaționale în cadrul activității organelor de combatere a criminalității, prezintă un interes sporit atât la nivel național, cât și la nivel internațional. În prezent sunt elaborate o serie de acte normative de nivel internațional care au menirea să reglementeze principiile generale de organizare a activității informativ-analitice în cadrul sistemului organelor de drept, care ar permite în mod optimal să echilibreze pe de o parte interesele societății în prevenirea și curmarea infracțiunilor și menținerea ordinii de drept și, de pe altă parte, interesele persoanei și dreptului acesteia la inviolabilitatea vieții private [12, p.53].

Autorii ruși Gundarov A., Kolesova T., Maximenco A., menționează că sistemele polițienești de informații, care anterior au existat sub formă de fișiere de hârtie, treptat și-au schimbat aspectul, dezvoltându-se în pas cu tehnologiile informaționale, pe baza

unor programe speciale de evidență informațională și aptitudinilor profesionale de analiză a criminalității. Utilizarea informației, astfel devine tot mai necesară. Sub aspect strategic și tactic, datele informaționale pot fi utilizate pentru adoptarea unor decizii mai corecte și mai argumentate [13, p.164].

Odată cu era informațională și dezvoltarea comunicării globale, sursele deschise informaționale au primit o atenție sporită din partea autorităților cu atribuții de investigare a infracțiunilor și au devenit un instrument esențial pentru analiza infracțiunilor. Mass media, comunitățile virtuale sau rețelele de socializare, fac ca informația să circule și să se propage în ritm alert, iar realitatea ultimilor ani demonstrează că surse deschise furnizează adesea avertizări și oferă avantaje decisive beneficiarilor legali pentru prevenirea și contracararea infracțiunilor.

Autorul rus Ischenko E., referindu-se la sursele deschise de informație, consideră principalul scop al utilizării Internetului în cercetarea infracțiunilor - căutarea și transmiterea din rețea a informațiilor importante din punct de vedere criminalistic, necesare analizei ulterioare prin metode și instrumente analitice. Totodată, autorul menționat propune clasificarea sub aspect criminalistic a informațiilor care circulă prin rețeaua internet în două grupuri principale:

a) informații care reflectă anumite aspecte ale mecanismului de comitere a infracțiunii, care pot fi utilizate în calitate de mijloace de probă pe cazuri concrete;

b) informații cu ajutorul cărora persoanele care cercetează actul infracțional se pot orienta în anumite evenimente, fapte, fenomene, care, pot avea tangență cu crima comisă și procesul de investigare a acesteia [14, p.6].

Autorul Kostiu I., consideră că utilizarea rețelei Internet în cercetarea infracțiunilor are un rol semnificativ. În opinia acestuia, tehnologiile informaționale pot fi utile în activitatea specială de investigații: *în primul rând*, ca surse de informații

operative, *în al doilea rând*, ca o rețea pentru comunicarea cu populația și un instrument de influență a cetățenilor în interesul descoperirii, investigării și prevenirii infracțiunilor, iar *în al treilea rând*, ca mijloc de influență asupra persoanelor care au comis infracțiuni, cu scopul de a-i determina să se autodenunțe sau să comită unele greșeli, care vor favoriza reținerea acestora [15, p.137].

Sursele de informații cu semnificație criminalistică utilizate în activitatea organelor specializate în prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție, au avut o dezvoltare semnificativă în ultimii 15-20 de ani, acestea fiind discutate și analizate în cadrul întrunirilor și seminarelor organizate la nivel național, regional și internațional ale experților anticorupție. Astfel, în cadrul unui astfel de seminar cu genericul „Metode efective de cercetare și combatere a corupției” [16, p.1], desfășurat în or. București, România, sub egida Rețelei Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), a fost discutate pe larg sursele de informație, care pot servi ca temelie pentru pornirea urmăririi penale în cazul infracțiunilor de corupție. În calitate de exemple practice de surse de informație anticorupție în cadrul seminarului au fost menționate: rezultatele misiunilor de audit și actele instituțiilor cu atribuții de control de stat, informațiile serviciilor de intelligence și investigații financiare, articolele din mass media. În același timp, în cadrul evenimentului s-a accentuat importanța sesizărilor cetățenilor cu privire la actele de corupție, deși s-a menționat că acestea pot avea o valoare mai redusă, dacă sunt anonime. Informații valoroase pentru investigarea infracțiunilor de corupție pot fi obținute de la bănci și instituții financiare, în special sub formă de informații transmise serviciilor de informații financiare și ca parte a asistenței juridice reciproce. Internetul devine, de asemenea, o sursă importantă de informații. Totodată, în cadrul evenimentului

s-au remarcat anumite dificultăți cu care procurorii se confruntă în procesul de obținere a informațiilor de la serviciile de informații financiare.

Referindu-ne la informațiile și sursele de informații cu semnificație criminalistică utilizate în activitatea Centrului Național Anticorupție, ca organ specializat anticorupție, acestea parțial, sunt menționate în Legea nr. 1104 din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție [17], fiind următoarele: „*declarații, comunicări, sesizări și alte informații despre infracțiuni*”, „*documente, înscrisuri, informații și date necesare pentru exercitarea atribuțiilor de prevenire și analiză a actelor de corupție și a celor conexe, precum și de examinare a cererii sau a comunicării despre contravențiile sau infracțiunile ce țin de competența sa, primite de la autoritățile publice, de la persoanele juridice și fizice*”, „*cercetări ale experților și specialiștilor, antrenări din autorități publice, întreprinderi, organizații și instituții de stat, la elucidarea unor probleme de specialitate*”, „*fotografii, înregistrării audio și video, evidențele dactiloscopice ale persoanelor reținute sau ținute sub arest*”, „*informații din mijloacele de informare în masă*”, „*date cu caracter personal*”, „*registre instituționale, sisteme informaționale și baze de date*”.

Totodată, din punct de vedere al probelor și mijloacelor de probă, utilizate de ofițerii și procurorii anticorupție în procesul penal, în calitate de informații și sursele de informații cu semnificație criminalistică pot fi menționate următoarele [18]:

- *declarațiile bănuțului, învinuțului, inculpatului, ale părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, martorului;*
- *raportul de expertiză judiciară;*
- *corpurile delictive;*
- *procesele-verbale privind acțiunile de urmărire penală și ale cercetării judecătorești;*
- *documentele (inclusiv cele oficiale);*
- *înregistrările audio sau video, fotografiile;*

- *constatările tehnico-științifice și medico-legale;*
- *actele procedurale în care se consemnează rezultatele măsurilor speciale de investigații și anexele la ele, inclusiv stenograma, fotografiile, înregistrările și altele;*

- *procesele-verbale de consemnare a rezultatelor investigațiilor financiare paralele și procesele-verbale de consemnare a opiniei organului de control de stat al activității de întreprinzător, emisă conform prevederilor art. 276¹Cod procedură penală, dacă nu a fost expusă într-un proces-verbal de control;*

- *procesul-verbal de control, întocmit în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător; un alt act de control/administrativ cu caracter decizional, întocmit de un organ de control în rezultatul unui control efectuat conform legislației speciale în vigoare.*

- *datele, obținute prin activitatea specială de investigații, cu respectarea drepturilor și libertăților persoanei sau cu restricția unor drepturi și libertăți, autorizată de către instanța de judecată.*

La capitolul surselor de informații operative utilizate în cercetarea infracțiunilor de corupție, acestea sunt reglementate de Legea privind activitatea specială de investigații [19], care prevede că ofițerii de investigații, în limitele dosarului special, au acces gratuit, inclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate, la datele sistemelor informaționale. În calitate de informații operative servesc datele obținute în cadrul măsurilor speciale de investigații, despre fapte, evenimente, circumstanțe sau persoane care prezintă interes, informațiile oferite de investigatorii sub acoperire și colaboratorii confidențiali.

Dezvoltarea surselor informaționale și bazelor de date, în procesul de investigare și analiză infracțională, constituie un obiectiv permanent al CNA, fiind elaborate în acest sens rapoarte de evaluare, constatări și concluzii ale experților

anticorupție, care au ca scop consolidarea capacităților operaționale în prevenirea și combaterea infracțiunilor. Astfel, conform Raportului de evaluare a necesităților privind capacitatea de analiză a informațiilor elaborat în anul 2014 de către angajații Direcției Analitice a Centrului Național Anticorupție, sub egida Unității Centrale de Analiză a Informațiilor a Inspectoratului General al Poliției Române, **la capitolul surselor informaționale**, se menționează că angajații Direcției Analitice a CNA supun analizei informația parvenită atât din sursele “*deschise*”, care sunt informații disponibile publicului larg. O subcategorie importantă a acestui gen de surse de informații este așa numita literatură gri, din această categorie făcând parte rapoarte de cercetare, tehnice, economice, documentații ale conferințelor, teze și disertații, minute ale unor întâlniri etc., cât și din surse “*închise*” și anume bazele de date ale Î.S. „Registru”, Î.S. „Cadastru”, Poliției de Frontieră, Serviciului Vamal și altor organe, în scopul prevenirii și descoperirii infracțiunilor.

Conform unei prezentări elaborate în septembrie 2016 de Direcția Analitică a CNA pentru efectivul de ofițeri de investigație și urmărire penală, informațiile utilizate de CNA au fost clasificate în: **informații deschise, informații oficiale, registre naționale și informații operative.**

În calitate de **registre naționale și baze de date externe**, utilizate preponderent la acea etapă de ofițerii CNA erau menționate următoarele:

- bazele de date ale Inspectoratului Fiscal Principal de Stat (*actualmente Serviciul Fiscal de Stat*);
- bazele de date ale Serviciului Vamal;
- datele Biroului Național de Statistică;
- date integrate ale platformei acces-web (*Registru persoanelor fizice/juridice, registrul transporturilor, deținute de Agenția Servicii Publice*);
- date despre operațiunile financiare suspecte, limitate și cumulative (*deținute de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor*);

- registrul bunurilor imobiliare (*Agenția Servicii Publice*);
- registrul Casei Naționale de Asigurări Sociale;
- registrul Casei Naționale de Asigurări în Medicină;
- registrul Agenției Achiziții Publice;
- registrul Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură;
- registrul privind evidenta persoanelor și mijloacelor de transport care au traversat frontiera de stat (Ministerul Afacerilor Interne);
- registrul informației criminalistice și criminologice (Ministerul Afacerilor Interne);
- registrul ajutoarelor de stat (Consiliul Concurenței);
- sistemul Informațional Automatizat Registrul persoanelor reținute, arestate și condamnate (Ministerul Afacerilor Interne);
- registrul garanțiilor reale imobiliare;
- registrul declarațiilor de avere și de interese personale (deținut de Autoritatea Națională de Integritate).

În prezent, Republica Moldova dispune de resurse informaționale semnificative, gestionate de diverse autoritățile publice centrale și locale, care pot fi considerate informații și surse de informații importante în prevenirea și combaterea infracțiunilor. Astfel, efectuând o analiză după profilul instituției publice, domeniul de activitate și datele pe care le administrează, putem menționa următoarele exemple de informații și surse de informații, care pot fi valorificate în activitatea de prevenire și combatere a infracțiunilor de corupție [20]:

- Agenția de Mediu (*informațiile despre acordurile și autorizațiile de mediu, exporturile de deșeuri, animale, plante, expertizele ecologice, permisele de pescuit comercial și sportiv*);
- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (*informațiile despre autorizațiile de import a*

combustibilului și licențele de activitate în domeniul furnizării energiei termice, electrice, gazelor naturale etc.);

- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (*informațiile despre autorizațiile sanitar-veterinare de funcționare, înregistrarea depozitului pentru păstrarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților*);
- Agenția Națională Transport Auto (*autorizațiile de transport rutier și de mărfuri, vehiculele care transportă anumite substanțe periculoase, registrul operatorilor de transport rutier și de mărfuri etc.*);
- Agenția Servicii Publice (*registrul persoanelor fizice și juridice, registrul bunurilor imobile, registrul vehiculelor, informațiile despre licențierea unităților de drept și a întreprinderilor, informații despre starea civilă, permise de conducere, importul mărfurilor strategice etc.*).

Aceste exemple reprezintă o parte nesemnificativă de informații care pot fi solicitate de la autoritățile publice și examinate în cadrul procesului de analiză și investigare a infracțiunilor de corupție.

O resursă importantă informațională a organelor de drept, ca parte integrantă a Sistemului informațional național de asigurare informațională a activității organelor de drept în combaterea criminalității și corupției, prin utilizarea informației operative și veridice despre infracțiuni, cauze penale, precum și despre persoanele care au săvârșit infracțiuni și alte obiecte supuse evidenței, constituie Sistemul informațional automatizat „Registrul informației criminalistice și criminologice”, constituit în baza Hotărârii Guvernului nr.328 din 24.05.2012. Registratorii registrului sunt organele de urmărire penală, de conducere și exercitare a urmăririi penale, instanțele judecătorești, organele de probațiune și organele de executare a pedepsei privative de libertate, care, în procesul de îndeplinire a funcțiilor lor, asigură formarea resursei informaționale a organelor de drept.

Începând cu anul 2015, Procuratura Generală cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru

Dezvoltare a lansat o nouă versiune a sistemului informațional automatizat „Registrul informațiilor criminalistice și criminologice“ (E-Dosar) [21], care constituie o sursă informațională și în analiza infracțiunilor de corupție. Registrul de informații menționat asigură evidența unificată și interacțiunea informațională a organelor de urmărire penală, asigură un tablou informațional complex al activității de urmărire penală, securizarea proceselor de prelucrare și păstrare a datelor colectate și perfecționarea posibilităților de analiză. Actualmente, sistemul integrează și modulele din sistemele informatice ale MAI, CNA, Serviciul Vamal și Ministerul Justiției.

O altă sursă de informație cu semnificație criminalistică în prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție, constituie Sistemul Informațional Automatizat ”Urmărire Penală: E – Dosar”, elaborat de Procuratura Generală cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în scopul înregistrării, păstrării, prelucrării și utilizării informațiilor cu privire la dosarele penale la toate etapele procesului penal, care a fost lansat și pus în aplicare la 01.07.2017.

Totodată un obiectiv important al organelor de drept constituie formarea sistemului informațional integrat, care urmează să creeze, dezvolte și să asigure interoperabilitatea sistemelor informaționale: Urmărirea penală: E-dosar, Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD) și altor instrumente relevante din sistemul justiției: e-Executare, e-Notariat, e-Arest, e-Probațiune, e-Licențe, Registrul electronic al procurilor, Registrul persoanelor autorizate, Registrul de stat al actelor de stare civilă, e-Organizații etc [22].

La nivel de Agenție de Administrare a Instanțelor Judecătorești, care este o autoritate administrativă subordonată Ministerului Justiției, o sursă de informație cu semnificație criminalistică constituie sistemul informațional E-Dosar judiciar (Sub-SI eDosar), care permite formarea și administra-

rea dosarului electronic și presupune asigurarea funcționalităților extinse a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD).

La nivel regional, în prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție, este utilizat Sistemul Informațional Europol (EIS). Scopul primordial al sistemului informațional Europol este identificarea unor corespondențe între datele furnizate de diferite state membre și părți terțe. Este necesar de menționat că marea majoritate a datelor din EIS sunt introduse cu ajutorul sistemelor automate de încărcare a datelor, la începutul anului 2010 fiind introdusă o nouă versiune a sistemului, iar cea mai importantă modificare a constituit aplicarea automată a codurilor de manipulare. Aceasta oferă statelor membre posibilitatea punerii la dispoziție a unor informații mai sensibile, în condiții optime de protecție a datelor [23, p.11].

Sursele de informații cu semnificație criminalistică la nivel internațional, constituie bazele de date penale ale Biroului Central Interpol, în care se stochează milioane de înregistrări de la entități de aplicare a legii din întreaga lume. Fișierele de analiză penală, care sunt baze de date și care stochează și structurează informațiile, permit generarea rapoartelor analitice. În cadrul Interpol se dețin dosare specifice privind traficul de droguri, piețele ilicite, crima organizată eurasiatică, terorismul internațional, fabricarea de bombe și dispozitive explozibile improvizate [24].

La capitolul surse deschise, utilizate de ofițerii CNA în scop de prevenire și combatere a infracțiunilor de corupție, un exemplu elocvent ar putea servi portalului guvernamental de date, care este o resursă informațională publică, creată în scopul asigurării unei experiențe calitative și integrate pentru toți cei interesați de a accesa și utiliza datele care sunt colectate și produse de autorități, instituții publice, Guvern [25]. Astfel, acest portal oferă acces la peste 1120 de site-uri web deschise, date cu acces public, fiind

posibilă și utilizarea aplicațiilor, care oferă acces la informații publice privind organizații, persoane fizice care dețin calitatea de fondator și conducător al persoanelor juridice, tranzacții financiare cu bani publici, cum ar fi: <https://idno.md/> și <http://openmoney.md/>. În calitate de surse deschise de informații la nivel guvernamental, care pot fi utilizate eficient în prevenirea și combaterea infracțiunilor de corupție mai putem menționa platformele: www.servicii.gov.md, www.rapoarte.md, www.particip.gov.md, www.actelocale.md, www.servicii.fisc.md, www.e-services.md, www.lex.justice.md.

În concluzie, menționăm că sursele de informații cu semnificație criminalistică, utilizate în procesul de prevenire și combatere a infracțiunilor de corupție sunt diverse, au avut o dezvoltare semnificativă în ultimii ani și constituie elemente importante în descoperirea, cercetarea faptelor infracționale, identificarea infractorilor, stabilirea circumstanțelor în care s-a produs infracțiunea. De asemenea, subiecții cu atribuții de investigare și analiză a infracțiunilor trebuie să-și selecteze sursele de informații după relevanță, iar utilizarea surselor deschise oferă uneori credibilitate suplimentară produsului final al muncii, beneficii în eficiența costurilor și poate permite colectarea unei cantități mai mari de informații într-un buget limitat.

Referințe bibliografice

1. ПОЛЕВОЙ, Н. *Криминалистическая кибернетика*. 2-е изд. Москва: Изд-во МГУ, 1989.
2. САЛТЕВСКИЙ, М. *Криминалистика. В современном изложении юристов*. Х., ИМП «Рубикон», 1996.
3. ОБРАЗЦОВ, В. *Криминалистика: Курс лекций*, Москва: Юнифир, 1996.
4. БЕЛКИН, Р. *Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня*. Злободневные вопросы российской криминалистики. Москва: Норма, 2001.

5. ЧЕРНЫШОВ, В., СЫСОЕВ, Э., СЕЛЕЗНЕВ, А., ТЕРЕХОВ, А. *Технико-криминалистическое обеспечение следствия*: Учебное пособие. Тамбов: Изд-во Т. гос. тех. ун-та, 2005, <https://lawbook.online/sledstviya-obespechenie/tehniko-kriminalisticheskoe-obespechenie.html>, accesat la 04.04.2020.

6. GOLUBENCO, Gh. *Criminalistica*: obiect, sistem, istorie, studiu monografic, Univ. Liberă Int. din Moldova. Chișinău: P. „Tipografia Centrală”, 2008.

7. ВАСИЛЬЕВ, А., ЯБЛОКОВ, Н. *Предмет, система и теоретические основы криминалистики*. Москва, 1984.

8. COFAN, S.M. ș.a. *Analiza informațiilor*. Manual. București: Editura Ministerului Afacerilor Interne, 2014.

9. NIȚU, I. *Analiza de Intelligence*. O abordare din perspectiva teoriilor schimbării. Editura RAO, 2012.

10. Criminal Intelligence, Manual for Analysts, Office on Drugs and Crime, United Nations, New York, 2011, <https://www.unodc.org/>, accesat la 30.04.2020.

11. GOLUBENCO, Gh. *Criminalistica națională: probleme și tendințe*, articol științific, <https://ulim.md/sju/wp-content/uploads/revista-SJU-3-4-2015-Gheorghe-Golubenco.-Criminalistica-na%C5%A3ional%C4%83-probleme-%C5%9Fi-tendin%C5%A3e.pdf>, vizualizat la 29.04.2020.

12. ФЕДУЛОВ, В. *Международно-правовые аспекты защиты прав человека при автоматизированной обработке персональных данных*. Вест. М. Гос. Обл. Ун-та. Сер: Юриспруденция. 2013, № 1.

13. ГУНДАРОВ, А., КОЛЕСОВА, Т., МАКСИМЕНКО, А. *Международный опыт организации информационно-аналитической деятельности в правоохранительной системе*. Научно теоретический информационно методический журнал Юристы - Правоведь, № 1 (80), 2017, г. Ростов-на-Дону.

14. ИЩЕНКО, Е. *Криминалистика и новые информационные технологии*. Вестник криминалистики, 3 (31), 2009.

15. КОСТЮК, И. *Административно-правовые и организационные основы информационного обеспечения деятельности органов внутренних дел, диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук*. Всероссийский научно - исследовательский институт МВД Р.Ф., Москва, 2014.

16. <https://www.oecd.org/corruption/acn/48621940.pdf>, accesat la 07.05.2020

17. Legea nr. 1104 cu privire la Centrul Național Anticorupție. *M.O.* nr. 91-94, art. 668 din 27.06.2002.

18. Codul nr.122 din 14.03.2003 de procedură penală al Republicii Moldova. *M.O.* nr. 248-251 art. 699 din 15.11.2013, art.93.

19. Legea nr.59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații, publicată la 08.06.2012. *M.O.* al R. Moldova nr.113-118, art.373.

20. <https://servicii.gov.md/ServicesByAgency.aspx>, accesat la 17.06.2020.

21. <https://www.slideshare.net/livirka/prezentarea-edo-sar>, accesat la 30.04.2020.

22. www.procuratura.md/md/news/1211/1/7300/, accesat la 30.04.2020.

23. Analiza Europol – Raport general privind activitățile Europol, Oficiul European de Poliție, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene.

24. <https://www.interpol.int/en/How-we-work/Criminal-intelligence-analysis>, accesat la 30.04.2020.

25. <https://date.gov.md/>, accesat la 15.04.2020.

